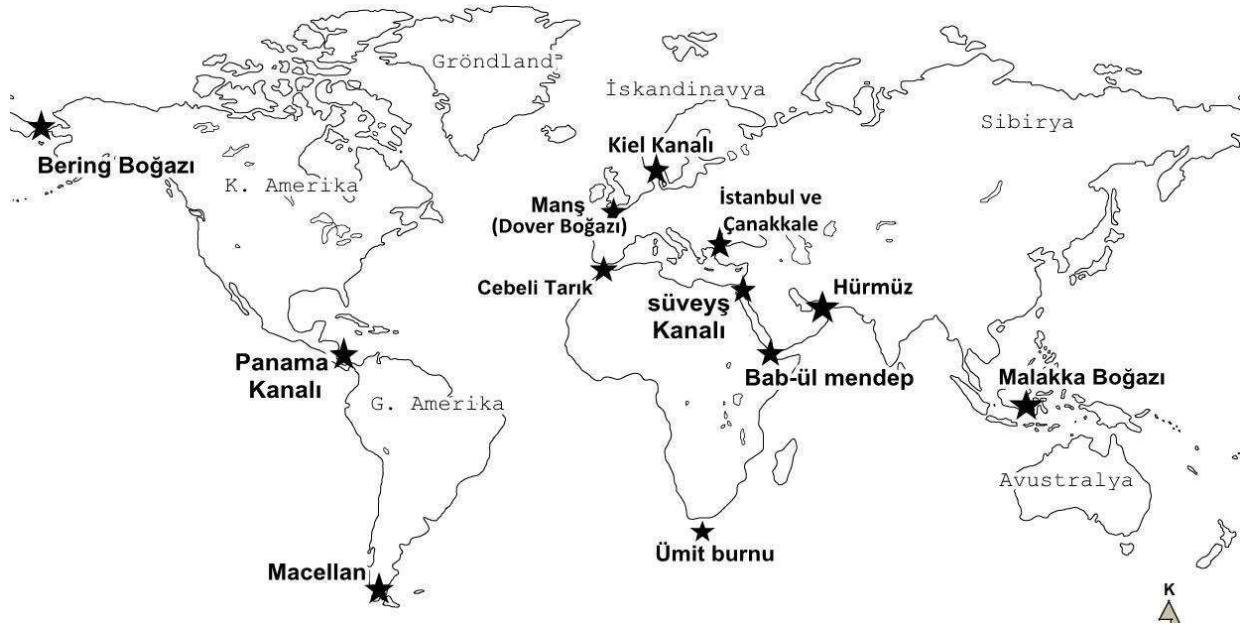

ULAŞIM

* Tarihin en eski yolları **ipek yolu**, **baharat yolu**, **Kral Ticaret yolu**dur. Romalılar zamanında Anadolu yollarla kaplanmıştı.

Denizyolu: En ucuz ulaşım türüdür. Dünya ticaretinin %90'ı bu yolla yapılır. Dünyanın en gelişmiş ulaşım yolu Amerika ile Avrupa arasında yer alan Kuzey Atlantik Ticaret Yolu'dur.

NOT: Deniz yolları üzerinde karaların birbirine yaklaştığı alanlarda denizleri birleştiren doğal su yollarına **boğaz**, insanlar tarafından oluşturulan yapay su yollarına ise **kanal** denir. Akdeniz'in en önemli kanalı Süveyş, en önemli boğazı ise Cebeli Tarık Boğazıdır. Dünyanın yoğun nüfus ve ticaret merkezlerinden uzak boğazlar gemi trafiği açısından pek önem arz etmezler. Örneğin Macellan ve Bering boğazı gibi...

Demiryolu: Sanayi inkılabından sonra gelişmiştir. (Dünyada ilk kez İngiltere Manchester'da.) Ülkemizde yer şekillerinin dağlık olmasından dolayı istenilen düzeyde gelişme gösterememiştir. Japonya, Fransa, Rusya, Hindistan gibi ülkelerde gelişmiştir. Dünyada en uzun demiryolu ağı ABD'dedir. Dünya demiryolu ağının yaklaşık yarısı Kuzey Amerika kıtasındadır. Fakat demiryolu ağının en yoğun olduğu kıta Avrupa'dır.

Karayolu: 1890'da benzinle çalışan arabaların yapılması ve otomotiv sektörünün gelişmesiyle birlikte hızlı bir gelişme göstermiştir. Ülkemizde en gelişmiş olan ulaşım türüdür. Çünkü karayoluyla ülkenin her yerine ulaşılabilir. Dünya üzerinde en yaygın karayolu ulaşımıdır.

Havayolu: Ulaşım sistemleri içinde en geç başlayan sistem hava yollarıdır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra hızlı bir şekilde gelişmiştir. Hava yolu ulaşımı en pahalı sistemdir. Uluslararası yolcu taşımacılığında tercih edilir. Bunun yanında yükte hafif pahada ağır maddeler (elektronik eşya) havayolu ile taşınır. Dünyada en fazla ABD ve Avrupa'da gelişmiştir.

DOĞAL AFETLER

Çevreye büyük zarar veren, insanların sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetlerini durma noktasına getiren, önemli ölçüde can ve mal kaybına neden olan olaylara **afet** denir. Afetler, doğada meydana gelen olaylar sonucu gerçekleşen **doğal afetler** ve insanların çeşitli faaliyetleri sonucu ortaya çıkan **beşerî afetler** şeklinde ikiye ayrılır.

* Ülkemiz **genç ve kırık yapıda olduğu için depremler** görülür. **Türkiye'de en fazla can ve mal kaybına sebep olan doğal afet 1. deprem 2. Sel ve taşkındır. Orman yangınları ise kuraklıktan dolayı Akdeniz ve Ege kıyılarında görülür.**

* **Erozyon** iç bölgelerde (kurak ve yarı kurak iklim bölgesinde) bitki örtüsünün seyrek olduğu yerlerde ani yağışlarla toprağın üst kısmının aşınmasıdır. Böylece toprak verimsizleşir. Erozyon için en etkili yöntem ağaçlandırmadır.

* **Heyelan** ise eğimin ve yağışın fazla olduğu yerde toprağın kaymasıdır. En fazla Karadeniz kıyılarında ilkbahar mevsiminde kar erimelerine bağlı olarak meydana gelir.

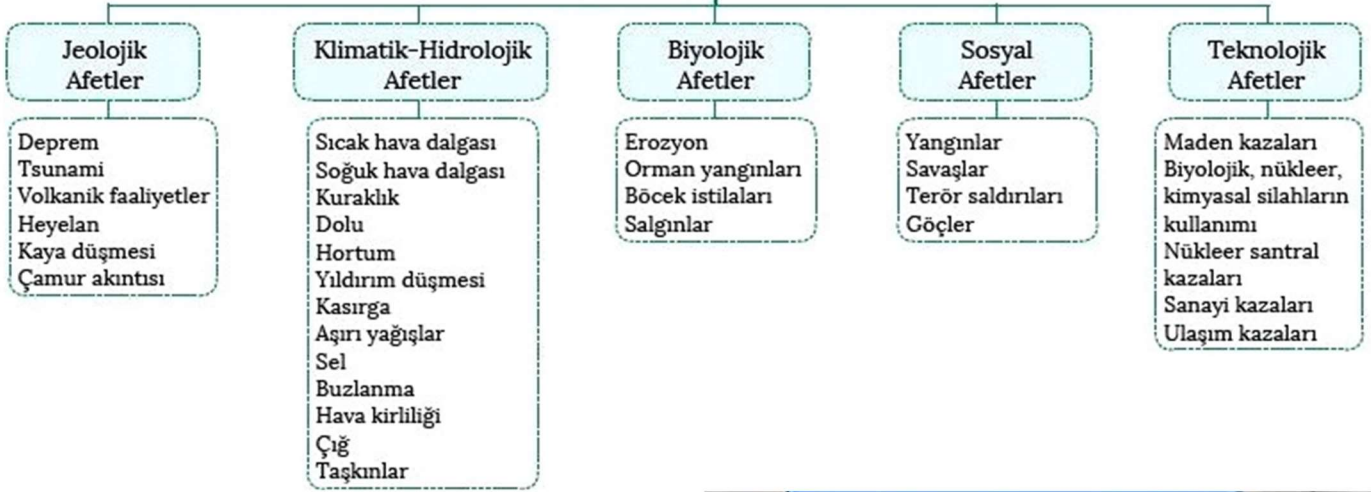
* **Dünya üzerinde** ise levha sınırlarında (**Pasifik ateş çemberi**, **Akdeniz**, **Alp- Himalaya**, **Kayalık**, **And Dağları**) **deprem**; Japonya, Endonezya gibi yerlerde **Tsunami**; Muson bölgesinde **sel**, **taşkın ve heyelan**, Afrika kıtasında ise **kuraklık** etkili olmaktadır.

* **Son dönemde** teknolojinin yaygınlaşmasına bağlı olarak kazalar meydana gelmiştir. Çernobil, Fukuşima nükleer kazalar gibi. Bu olaylar sonunda çevreye önemli miktarda radyoaktif madde yayılır.

* **Kasırga, fırtına, tayfun** tropikal kuşakta okyanus suyunun 27 derecenin üzerine çıktığı zamanlarda görülür. ABD, Filipinler, Meksika, Endonezya, Bangladeş, Avustralya, Hindistan gibi...

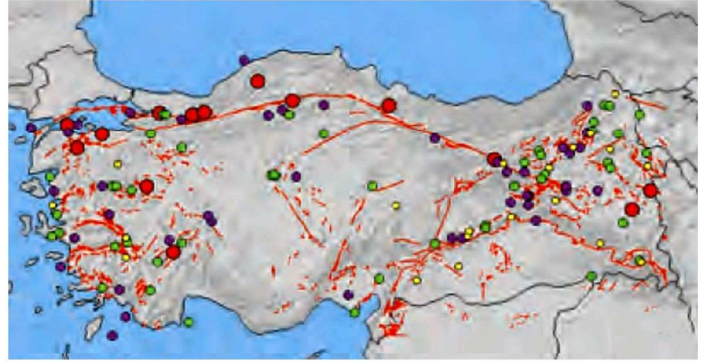
* **Bazı doğal afetlerin birden fazla kaynağı olabilir.** Örneğin **heyelan ve çığ** hem jeomorfolojik, hem jeolojik (deprem sırasında) hem de iklimatik kökenli meydana gelebilir.

AFETLER

Ülkemizde üç fay hattı vardır:

- 1. KAF:** Kuzey Anadolu Fayı: Marmara Denizi, İzmit, Sakarya, Bolu, Çankırı, Tokat üzerinden Erzincan'a kadar uzanır.
 - 2. DAF:** Doğu Anadolu Fayı: Amik ovasından (Hatay), Maraş üzerinden Güneydoğu Toroslar'ı takip eder.
 - 3. BAF:** Batı Anadolu Fayı: Ege bölgesinde horst Graben lerin arasında uzanır. İzmir, Aydın, Kütahya, Afyon...
- NOT:** 1. Zamandan kalma eski araziler deprem bakımından güvenlidir. Konya, Karaman, Mersin, Antalya, Güneydoğu, Karadeniz kıyıları ve Trakya...

Okyanuslardaki Deniz Yolları

